

Đề bài:

Chiếu dời đô !
Khát vọng về một
đất nước độc lập,
thống nhất, hùng
cường và khí phách
của dân tộc Đại
Việt đang trên đà
lớn mạnh.

Bài làm

Trong những áng văn nghị luận trung đại, *Chiếu dời đô* của Lí Công Uẩn có một vị trí quan trọng. Nó là áng văn khởi đầu cho nền văn học thời Lí – Trần. Hơn nữa, nó lại là áng văn đầu tiên thể hiện khát vọng về một đất nước độc lập, thống nhất, hùng cường và khí phách của dân tộc Đại Việt đang trên đà lớn mạnh.

Chiếu dời đô ra đời trong một hoàn cảnh lịch sử khá đặc biệt. Tuy không phải là hoàn cảnh giặc thù đang lăm le ngoài biên ải, vận mệnh Tổ quốc lâm nguy như hoàn cảnh ra đời của *Hịch tướng sĩ*. Cũng không phải là không khí tung bừng rộn rã của cả dân tộc đang ca khúc khải như hoàn cảnh ra đời của *Bình Ngô đại cáo*. Đây là hoàn cảnh đất nước đã thái bình. Nhưng nền thái bình ấy còn mong manh, nguy cơ giặc giã thôn tính Đại Việt chưa phải là hết. Đây là thời điểm dân tộc ta đã giành được chủ quyền, có *núi sông riêng*, chế độ riêng, nhưng các triều đại Đinh – Tiền Lê nối tiếp nhau ra đời rồi cũng nhanh chóng tiêu vong. Nhà Lí thành lập. Một trọng trách nặng nề đè nặng trên đôi vai vương triều họ Lí. Làm thế nào để giữ yên giang sơn bờ cõi, bảo tồn được thành quả của cha ông đã giành được? Làm thế nào để phát triển đất nước ngày càng hùng cường? Niềm trăn trở ấy đã biến thành quyết định dời đô của Lí Thái Tổ (Lí Công Uẩn), và bài *Chiếu* đã ra đời.

Hơn ai hết, Lí Công Uẩn hiểu rõ lí do phải dời đô cũng như lợi ích của việc dời đô.

Trong lịch sử nhân loại, đã có không ít những lần dời đô. Không xét đâu xa lạ, chỉ riêng một quốc gia cận kề với Đại Việt là Trung Hoa, chỉ ở hai triều đại thôi cũng đã có tới vài lần phải thay đổi kinh đô: *Xưa nhà Thương đến vua Bàn Canh năm lần dời đô, nhà Chu đến vua Thành Vương cũng ba lần dời đô*. Việc dời đô của các vị đế vương Thương, Chu ấy phải đâu là những việc làm *tùy tiện, theo ý riêng của mình*. Đó là những việc làm có suy tính đến sự thiệt hơn, đến sự hưng thịnh, tồn vong của giang sơn xã tắc, đến hạnh phúc lâu dài của trăm họ, muôn dân. Thật là một việc làm *trên theo mệnh trời, dưới theo ý dân*, đáng là tấm gương để đời sau noi theo.

Từ bài học của các đế vương Trung Hoa, đi sâu vào thực tế của Đại Việt, Lí Thái Tổ càng thấy bức xúc, trăn trở: Kinh đô của Đại Việt đóng ở Hoa Lư, nơi đất hẹp người thưa; địa thế tuy có hiểm trở nhưng đâu phải là nơi thuận tiện cho việc giao lưu phát triển, làm sao vận nước có thể *lâu dài*, phong tục có thể *phồn vinh* như các triều đại Thương, Chu bên Trung Quốc? Và thực tế là số vận của hai nhà Đinh, Lê *không được lâu bền, số vận ngắn ngủi* và trăm họ phải *hao tổn*, muôn vật *không được thích nghi* há chẳng phải là điều đang diễn ra đó sao?

Không chỉ bức xúc, trăn trở, nhà vua còn cảm thấy *rất đau xót về việc đó*. Tình cảm chân thành của ông là khát vọng về đất nước độc lập, thống

nhất, hùng cường. Khát vọng ấy biến thành ý chí hành động *không thể không chuyển dời*.

Bắt nguồn từ một khát vọng lớn lao, cao cả, với một trí tuệ mẫn tiệp, với tầm nhìn xa, trông rộng của một bậc thiên tài kiệt xuất, vị đế vương nhà Lí đã tìm được cho dân tộc ta một địa danh lí tưởng để định độ lâu dài. Đó là thành Đại La (Hà Nội ngày nay). Nhà vua chỉ rõ cho các bá quan văn võ, cho thần dân cả nước thấy được những lợi thế vô cùng lớn của thành Đại La mà không một nơi nào trên quốc gia Đại Việt có được.

Thứ nhất, về vị trí địa lí ở vào nơi trung tâm trời đất; được cái thế rồng cuộn hổ ngồi. Đã đứng ngôi nam bắc đông tây; lại tiện hướng nhìn sông dựa núi. Địa thế rộng mà bằng; đất đai cao mà thoáng. Dân cư khỏi phải chịu khổ khò ngập lụt; muôn vật cũng rất mực phong phú tốt tươi.

Thứ hai, về chính trị, văn hóa thật là chốn hội tụ trọng yếu của bốn phương; cũng là nơi kinh đô bậc nhất của đế vương muôn đời.

Đóng đô ở một nơi như thế hỏi làm sao *vận nước* có thể *ngấn ngùi*, *trăm học* có thể *hao tổn*, *muôn vật* có thể *không được thích nghi*? Chắc chắn là *vận nước* sẽ được *lâu dài*, *phong tục* sẽ được *phồn vinh*, trăm dân muôn họ sẽ được an hưởng thái bình hạnh phúc. Hỏi có còn mong ước gì hơn? Một khát vọng thật đẹp!

Chiều dời đô đã đánh trúng vào niềm khát khao xây dựng một đất nước độc lập, thống nhất, hùng cường của cả dân tộc nên nó được mọi người nồng nhiệt hưởng ứng. Một kinh đô mới đã ra đời và tồn tại vĩnh viễn.

Chiếu dời đô không chỉ thể hiện một khát vọng lớn, nó còn thể hiện được khí phách của dân tộc Đại Việt đang trên đà lớn mạnh.

Do thế và lực còn yếu, chưa đủ sức để đối phó với nạn ngoại xâm nếu định đô ở đồng bằng, nên hai nhà Đinh, Lê phải chọn Hoa Lư làm kinh đô mong dựa vào địa thế hiểm trở để bảo tồn vương triều, giữ vững chủ quyền. Bởi chưa lớn mạnh nên *số vận ngấn ngùi*, *trăm họ phải hao tổn* là lẽ đương nhiên.

Nhưng nay, nhà Lí là sự kế tục sự nghiệp của các triều đại cha anh, có thế đã lớn mạnh hơn. Nhưng dù có lớn mạnh hơn hay chưa thực sự lớn mạnh thì quyết định dời đô của vị Thái Tổ họ Lí cũng đã khẳng định được khí phách anh hùng, dám đương đầu với mọi thử thách, vững tin ở khả năng của mình. Khí phách của vị đế vương đầu tiên của nhà Lí cũng là khí phách của cả một vương triều, của cả một dân tộc đang trên đà lớn mạnh.

Ngày nay, càng đọc kĩ *Chiếu dời đô*, càng suy ngẫm kĩ về tư tưởng bài Chiếu, ta càng thấy thấm thía sự sáng suốt và quyết định đúng đắn của một bậc đế vương hào kiệt, càng thêm biết ơn ông đã đặt nền móng cho sự bền vững, hưng thịnh lâu dài của đất nước, càng thêm cảm phục và quý mến ông.